

GAZDASÁG & TÁRSADALOM

Journal of Economy & Society

A TARTALOMBÓL:

Vértesy László

A középosztály szegénysége

Nedelka Erzsébet

A válság hatása az európai jólétre

Reicher Regina Zsuzsánna– Rácz Georgina

LOHAS témák megjelenése az offline és online magazinokban

Rohonczi Edit

Nemzetköziesedés és versenyképesség a felsőoktatásban

Kerekes Margit

Concentration of the commercial banking market in Hungary

Štefan Slávik – Richard Bednár

Structuring and visualisation of business models

Lukács János - Tóth Márk - Zéman Zoltán

A számviteli politika döntéstámogatásának modellezése ágazati mátrix fejlesztéssel

2012/3-4

SZÉCHENYI TERV

Gazdaság & Társadalom

Journal of Economy & Society

Megjelenik évente négy alkalommal
A kiadvány a TÁMOP - 4.2.2. B - 10/1 - 2010 - 0018. számú projekt keretében valósult meg
A folyóirat kiadását a Soproni Tudós Társaság támogatta

Főszerkesztő / Editor: Prof. Dr. Székely Csaba DSc

Főszerkesztő helyettes / Deputy Editor: Prof. Dr. Kulcsár László CSc

Szerkesztőbizottság / Associate Editors: Dr. Székely Csaba DSc, Dr. Fábián Attila PhD, Dr. Joób Márk PhD, Dr. Kulcsár László CSc

Szerkesztőségi munkatárs / Assistant: Szikra Andrea

Nemzetközi tanácsadó testület / International Advisory Board:

Prof. David L. Brown PhD (Cornell University, USA), Dr. Csaba László DSc (Közép Európai Egyetem, Budapest), Dr. Rechnitzer János DSc (Széchenyi István Egyetem, Győr), Dr. Nigel Swain PhD (School of History, University of Liverpool, UK), Dr. Caleb Southworth PhD (Department of Sociology University of Oregon, USA), Dr. Franz Schausberger PhD (Universität Salzburg, Österreich), Dr. Szirmai Viktória DSc (MTA Szociológiai Kutatóintézet, Budapest), Dr. Bóhm Antal DSc (MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest), Dr. Ingrid Schwab-Matkovits PhD (Fachhochschulstudiengänge Burgenland, Eisenstadt, Österreich), Dr. Bozidar Lekovic PhD (Faculty of Economics, Subotica, Serbia), Dr. Djerdji Petkovic PhD (Faculty of Economics, Subotica, Serbia).

Közlésre szánt kéziratok / Manuscripts: Kéziratokat kizárólag e-mailen fogadunk, nem őrünk meg, s nem küldünk vissza!

A kéziratok formai és szerkezeti követelményeit illetően lásd a folyóirat hátsó belső borítóját. / *We accept APA (Harvard) style only.*

A kéziratokat és a közléssel kapcsolatos kérdéseket a következő e-mail címre várjuk: / *Send manuscripts and letters by e-mail only to: la.kulcsar@gmail.com*

A közlésre elfogadott kéziratok összes szerzői és egyéb joga a kiadóra száll. / *Acceptance of material for publication presumes transfer of all copyrights to the Publisher.*

A kéziratokat két független anonim bíráló értékeli. / *Articles are refereed by anonym reviewers before publication.*

Ismeretetésre szánt könyveket az alábbi címre várjuk / Send books for review to:

Prof. Dr. Kulcsár László

Nyugat Magyarországi Egyetem Sopron Erzsébet. u. 9. 9400 Hungary

Előfizetés: Intézményeknek: 2800 Ft./év

Egyéni előfizetés: 1700 Ft./év

Példányonkénti ár: 700 Ft./dupla szám: 1400 Ft.

Nyomdai munkálatok / Printing: Palatia Kft.

H-9026 Győr, Viza u. 4.

ISSN 0865 7823

Copyright © 2012 Nyugat – magyarországi Egyetem Kiadó

Gazdaság & Társadalom

4. ÉVFOLYAM

2012.

3-4. SZÁM

TARTALOM

Table of Contents and Abstracts in English: See page 121

A középosztály szegénysége	
<i>Vértesy László</i>	3
A válság hatása az európai jólétre	
<i>Nedelka Erzsébet</i>	17
LOHAS témák megjelenése az offline és online magazinokban	
<i>Reicher Regina Zsuzsánna– Rácz Georgina</i>	36
Nemzetköziesedés és versenyképesség a felsőoktatásban	
<i>Rohoncz Edit</i>	52
Concentration of the commercial banking market in Hungary	
<i>Kerekes Margit</i>	70
Structuring and visualisation of business models	
<i>Štefan Slávik – Richard Bednár</i>	81
A számviteli politika döntéstámogatásának modellezése ágazati mátrix fejlesztéssel	
<i>Lukács János - Tóth Márk - Zéman Zoltán</i>	106
KÖNYVISMERTETÉS	
A város múltja, jelene és jövője	
[Enyedi György: Városi világ. Akadémiai Kiadó Budapest. 2012. 186 oldal [ISBN 978963059232]	
<i>Kulcsár László</i>	118
Table of Contents/Abstracts	121

Könyvismertetés

A város múltja, jelene és jövője

[Enyedi György: *Városi világ*. Akadémiai Kiadó Budapest. 2012. 186 oldal [ISBN 978963059232]

Kulcsár László

Nyugat-magyarországi Egyetem Sopron

Enyedi György akadémikus (1930-2012) utolsó, szintetizáló munkája a városfejlődés, az urbanizáció jellegzetességeit, társadalmi-gazdasági összefüggéseit vizsgálja. Képessége egyedülálló abban, hogy egyfajta globális személettel közelítve meglátta és rendszerbe foglalta a városfejlődés szakaszait és a szakaszok ismérveit. Ez a könyv, amely terjedelmét tekintve nem tartozik az óriások közé, tartalmát illetően azonban mégis óriás. Megalapozta ezt a szerző kivételes tehetsége és széleskörű nemzetközi tájékozódása. Elsősorban az Egyesült Államok egyetemén dolgozott, de kifejtette tevékenységét a francia, lengyel, orosz, cseh, japán egyetemeken és különböző nemzetközi szervezetekben is.

Személyes hangú előszavában írja, hogy a városok fejlődését, különböző típusait a „hosszú folyamatok” lefolyásán keresztül ismerteti, s ezzel felülemelkedik a gyors, népszerű, sokszor megalapozatlanul lényegesnek tűnő jelenségeken, s a történeti szemlélet biztosítja az igazán fontos tendenciákra, típusokra való koncentrációt.

Megfogalmazása szerint a könyv alapkérdése az, hogy „mi magyarázza a városi világnak az ezredfordulón észlelhető elterjedését s alapvető átalakulását?” További igen érdekes kérdésekre keresi a választ, mint pl. arra, hogy mi a magyarázata a nagyvárosi növekedésnek, vagy hogyan alakul, módosul a városfejlődés folyamata, hogyan működnek a globális városhálózatok és fenntartható-e a jelenlegi városnövekedés? A kérdések jelzik, hogy azokra adott válaszok se lehetnek érdektelenek.

Mi a város? Erre a kérdésre Enyedi György különböző megközelítések segítségével keresi a választ, mivel a város jelenségeit szerinte nem lehet egy diszciplínán keresztül megismerni. Ahogy írja „a városlakó komplex környezetben él” (24. old.), s így a város, különböző „arcáról” beszélhetünk. Elemezni kell a város földrajzi, közgazdasági, demográfiai, történeti, társadalmi, közigazgatási, urbanisztikai, természeti arcát, ha megalapozott várostipológiát kívánunk alkotni.

Különösen nagy figyelmet érdemel Enyedi könyvének az a fejezete, amelyben a város növekedés szakaszait határozza meg.

Az első szakaszt a városrobbanás szakaszaként értékeli, amelyben a gazdasági viszonyok átalakulásaként a városi népesség és a városi gazdasági teljesítmény ugrásszerűen emelkedett. Nem nehéz észrevenni itt Rostow fejlődélméletére való támaszkodást, amely elsősorban európai és észak-amerikai viszonyokra volt értelmezhető. Népességszám alapján a nagyvárosok idővel egyre inkább más régiókban, döntő módon Ázsiában váltak jellemzővé. 1950-ben a népességszám alapján New York volt az első, ötven év múlva, 2000-ben már éppen csak meg tudta szerezni a 4. helyet Bombay előtt.

A városfejlődés második szakasza Enyedi szerint a relatív dekoncentráció szakasza. Ebben a szakaszban a városi népesség tovább növekszik, de térben tágul, s ez a tágulás nem egyenletes sem időben, sem pedig földrajzilag. Ebben a szakaszban válik jellemzővé a szuburbanizáció folyamata, amely az USA-ból indult ki.

A harmadik szakaszt a dezurbanizáció jellemzi, amikor a népességnövekedés a falvakba tevődik át. Ezek a falvak a közlekedési infrastruktúra fejlettségétől függően kisebb, nagyobb távolságra vannak a várostól.

A negyedik városfejlődési szakasz jórészt még a jövő kérdése, s ebben Enyedi szerint egy reurbanizáció következik be, ahol újra a városi népesség növekedése kerül előtérbe. Az egyes régiók, országok, városok itt is eltérő helyzetben vannak. A városfejlődés eltérő szakaszait járják, s az egyes szakaszok nem különülnek el élesen.

Enyedi a szerencsétlen életsorsú Kondratyev cikluselméletét használja a városfejlődés szakaszainak megértésére, elemzésére, mivel a városfejlődés nehezen lenne érthető a gazdaság fejlődésének ciklusai nélkül. A városnövekedési ciklusok típusait egy összefoglaló táblázatban szemlélteti (3.1 táblázat), majd érdekes esettanulmányok segítségével jellemzi az egyes típusok sajátosságait.

Külön fejezetet szán a fejlődő országok városrobbanásai sajátosságainak, ezen belül az afrikai urbanizációnak, a latin amerikai városfejlődésnek, a dél-ázsiai városi civilizációknak, továbbá a kínai város történelmi jellegzetességeinek és mai korszakunkban zajló átalakulásnak. A kínai városfejlődésnél igen fontos sajátosságra mutat rá, miszerint a kínai város nem rendelkezett soha autonómiával, mint pl. az európai, vagy amerikai városok, s ez a tény a városok társadalmi struktúráját is nehezen átalakíthatóvá tette.

Az urbanizáció negyedik szakaszához kapcsolódó esettanulmányok a jelen sajátosságait foglalják össze. Enyedi a globális városokat a következőkkel jellemzi: (1) a gazdaság alapvetően szolgáltató jellegű, (2) a városi társadalom erősen rétegzett, (3) a globális város multikulturális jellegű, (4) a globális városok különös erősséggel találják szembe magukat kedvezőtlen társadalmi jelenségekkel (szegénység, bűnözés, stb.), amelynek következtében tevékenységük, szabályozásuk különös erősséggel törekszik a kedvezőtlen társadalmi jelenségek mérséklésére.

Mi várható a jövőben? Enyedi néhány lényeges megállapítást tesz könyve végén. Szerinte jelenleg éljük a Föld második nagy urbanizációs hullámát, amelyben a megavárosok fő színterei a latin amerikai és dél-kelet ázsiai emelkedő gazdaságokkal bíró országok lesznek. A másik jellegzetes mai tendencia a fejlett országok urbanizációs régióinak kialakulása. Ezek a változások sokkal nagyobb tömegeket mozgatnak meg, mint korábban, s igen jelentős demográfiai, társadalmi feszültséggel kell szembenéznük a jövőben is. A változások mederbe tartásához fokozottabb decentralizációra lenne szükség, s Enyedi rezignáltan jegyzi meg könyve végén: „ennek kevés jele van”.

Enyedi utolsó könyve széles körben használható, a társadalomtudományt, az urbanizációt, a regionális kérdéseket tanulmányozó kutatók, oktatók, PhD hallgatók, egyetemi hallgatók körében, de megszívlelendő megállapításait, elemzéseit a szakpolitikusok is olvashatják, nem válik kárukra. Sajnálhatjuk, hogy újabb könyv nem születhet meg e kivételes életpályával rendelkező, elmélyült tudós és mindig segítőkész, mosolygó ember tollából.